

Orman Yangını Sonrası Yanan Ağaçların Sahadan Çıkartılması, Üretim, Pazarlama ve Yanmış Odunun Ekonomik Değeri

Yanan alanların tekrar ağaçlandırılmasında ve odun kaynaklarının hasat edilmesinde planlama ve stratejinin (**boşaltma, ağaçlandırma, tür seçimi, tür bileşimi vs.**) doğru şekilde yapılması son derece önemlidir.

Ağaçlandırma çalışmalarında; özellikle yangını takip eden sonbahar-kış periyodunun etkin olarak kullanılması için yangın alanlarında hasar görmüş ağaçların çıkartılması amaçlanmaktadır.

Yaşlı kızılçam ormanlarının yangın sonrası doğal gençleşme ve gençleştirmesi çalışmalarında, yanan ağaçların **çimlenmeler başlamadan kesilerek sahadan çıkarılması** ve kesim artıklarının homojen bir şekilde sahaya serilmesi hayati öneme sahiptir. Kızılçamda doğal gençleşme genel olarak alt yükseltilerde (0-400 m) sonbaharda ya da hava koşullarına bağlı olarak ilkbahar öncesi, orta ve üst yükseltilerde (400 m'den üst yükseltiler) ise ilkbaharda gerçekleşmektedir. Bu nedenle yanan ağaçların kesilmesi işi bir an önce tamamlanmalıdır. Aksi takdirde kesimler gençleşmeler olduktan sonraya kalmakta ve meydana gelen gençlikler ise bundan olumsuz etkilenmektedir. Bu durumda doğal gençleşmenin başarısı düşmekte, yaşamaya devam eden gençliklerin gelişimi de zayıflamaktadır. Dolayısıyla yangın sonrası kesim-zaman düzeninin hassasiyetle yapılması gerekmektedir.

Yanmış odunların yangın alanında bir yıldan fazla bekletilmesinin bu hammaddelerin daha fazla hasar görmesine ve oluşan yapısal değişikliklerle endüstriyel değerin daha fazla azalmasına neden olduğu bilinen bir gerçektir.

Orman yangınları sonrası yanan ağaçların pazarlanması çoğunlukla **"dikili satış"** yöntemiyle gerçekleştirilmektedir. Dikili satış yöntemiyle pazarlama asli orman ürünü satışlarında yıllardır yapılmaktadır. **Önceden satış (dikili satış) ağaçlar daha hasat edilmeden, dikili halde iken uygulanan satış şeklidir.**

Ormandaki ağaçlar dikili halde ve dikili hacim üzerinden satılırlar. Bunlardan elde edilecek yuvarlak odun veya yapacak odun miktarları veya oranları satış sırasında konu olmaz.

Satılan dikili ağaçlar alıcı tarafından hasat edilirler. Daha önce orman işletmelerince doğrudan orman köylüsüne yaptırılan birçok hizmet (ağaçlandırma, erozyon kontrolü, sıklık bakımı... benzeri) ihale ile yaptırılarak, müteahhit tarafından yaptırılmaya başlanmıştır.

EOV Orhanlı (Karabağlar) yangınından etkilenen orman alanları.

Dikili satış kapsamında yapılan üretim çalışmalarının **biyolojik ve ekolojik koşullar üzerinde yıkıcı etkilerine** yönelik uygulamalardan kaçınmak çok önemlidir. Bu durum kontrol altında gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

YBilgili Marmaris / 2022

Dikili satış sözleşmelerinde, kesim işlemleri ile ilgili olarak çeşitli şartlar getirilmiştir. Alıcı firmaların kesim-sürütme işlemlerini yürütürken ağır iş makinaları ile sahanın içinde gezinmeleri, gereksiz miktarda sürütme yolları açmaları, doğal olarak sahaya gelen **gençliğin üzerinde kesme-sürütme yapılması, erozyona neden olmaları** karşılaşılan sorunlardandır. Dolayısıyla olması gerekli kesim-zaman planına da uyulması gereklidir.

Dikili satış kapsamında yapılan uygulamalar sonucunda yangın sahalarında aşağıda belirtilen **ekolojik ve biyolojik** olumsuzluklar meydana gelebilmektedir.

-Kurallara uygun olmayan yol ve sürütme yolları nedeniyle toprak kaybı ve erozyonun meydana gelmesi,

-İnsan gücüyle yapılması gerekli çalışmaların ağır iş makineleri yardımıyla tüm sahada yapılması nedeniyle **toprak kaybı ve erozyonun** meydana gelmesi,

- Belirli bir kesim-zaman planı olmamasından dolayı çimlenme ortamının bozulması ya da çimlenen gençliklerin zarar görerek yaşamlarının sona ermesi. Bu durum yangından sonra kendiliğinden yenilenebilme özelliğinde olan yaşlı kızılçam ormanlarının yenilenebilme kapasitelerini bozmaktadır.

-Kesimlerin zamanında yapılmaması ve kabuklu emvalin sahada uzun süre kalması civardaki sağlıklı ormanları tehdit edebilecek **kabuk böceklerinin artışına** neden olmaktadır. Ayrıca, teknik zararlı böcekler kitle halinde üremekte ve odun kalitesini düşürmektedir.

Yasemen Bilgili

Orman yangınları sonrasında tahribat görmüş alanlarda bulunan ağaçların fiziksel ve kimyasal özellikleri hem yangın sırasında hem de yangını takip eden süre içerisinde değişmektedir.

Alanın tekrar hızlıca, etkili ve verimli bir şekilde ağaçlandırılması kadar yanmış ağaçların endüstriyel değerinin azalmaması bakımından kısa süre içerisinde ormandan çıkarma işleminin gerçekleştirilmesi de gerekmektedir. Yapılan araştırmalarda, (OSB, Oriented Strand Board) MDF, yonga levha ve OSB üretimlerinde, yanmış odunun yanmamış odunla karıştırılarak kullanımının uygun olduğu tespit edilmiş olup endüstride de bu şekliyle uygulandığı görülmüştür. Bununla birlikte, **ahşap kereste üretiminde ise yanmış odunun beklemeden kesilerek üretime kazandırılması son derece önemlidir.**

Ağacın yanmış olmasına rağmen kömürleşen kabuğu ve dış kısmı sayesinde korunan iç kısımdan elde edilecek odun hammaddesinin tahmin edilenden daha az zarar gördüğü bilimsel çalışmalarla kanıtlanmıştır. Ölmüş ağacın yangın alanında bekletilme süresi uzadıkça; rutubet kayıplarına ve sonuçta odunda fiziksel kusurların oluşmasına neden olduğu da belirlenmiştir. Bu nedenle, ince gövdeli yanmış ağaçlar daha hızlı rutubet kaybedeceği için daha erken sürelerde hasat edilmesi gerekmektedir.